

PAVAO VI redovnicama

koje su zadužene da vode liturgijsko pjevanje

Dostojanstvo umjetnosti i osjećajnost molitve u glazbi koja je određena za liturgiju Sveto se mora spojiti s lijepim u harmonijskom i pobožnom spoju kako bi omogućilo svoju vjeru raznim skupovima vjernika da potpuno izraze

U četvrtak 15. travnja ove godine Sv. Otac je u 12.30 sati primio u Klementinskoj dvorani u audijenciju oko tisuću redovnica koje vode liturgijsko pjevanje u raznim kongregacijama i institutima, a koje su prisustvovala nacionalnom savjetovanju što ga je upriličilo talijansko cecilijansko udruženje u »Domus Pacis« 13. 14 i 15. travnja.

Redovnice je predvodio predsjednik talijanskog cecilijanskog udruženja za crkvenu glazbu msgr. Antonio Mistrorigo, biskup iz Treviza, s tajnikom msgr. Marijom Viel, msgr. Lucijan Migliavacca, dirigent milanske katedrale, o. Pelegrino Ernetti, benediktinac opatije s-Giorgio u Veneciji, i s. Ivona Valpodi, nacionalna upraviteljica tajništva za redovničke ženske ustanove.

Poslje uvodne pjesme, što su je otpjevale prisutne redovnice, i pozdravnog govora msgr. A. Mistrorigo, Sv. Otac je redovnicama izrekao slijedeći govor:

»Vaš broj, zaista znatan, a još više značaj liturgijsko-glazbenog sasatanka kojemu sudjelujete, učinili su da vas, redovnice koje vodite pjevanje, danas primimo u posebnu audijenciju. Iako nam vrijeme kojim raspoložemo ne dozvoljava da vam održimo temeljitiji govor na temu pjevanja, koje nam je uvijek bilo na srcu a i sada je, ipak smo se željeli zadržati među vama da vam izrazimo naše divljenje, našu zahvalnost i naš poticaj za rad što ga vi vršite u vašim zajednicama, kao i među mladima i u župama: djela oduševljavanja, raščišćavanja, uzdizanja, odgoja u pjevanju i, pomoću njega, u liturgiji, a zato i u molitvi i božanskom kulta. Stoga: djela istinitog, velikog i nužnog apostolata!

Na liniji Koncila

Vaša nam prisutnost govori kako uvijek ima talenta i snaga za liturgijsku obnovu što ju je II vatikanski koncil inaugurirao i mudrim direktivama kompetentnih organa Sv. Stolice unaprijedio. Nismo propustili prigodu da potkrijepimo i podupremo inicijativu na djelu, te potaknemo čitav božji narod na aktivno sudjelovanje glasom i pjevanjem u liturgijskim svečanostima da bi potvr-

dio svoju osobnu i intimnu prisutnost duha, što je nezamjenjivi uvjet da možemo imati unutarnji susret s Bogom u liturgiji. Sada kad se tome posvetilo tako veliko mnoštvo redovnica sa svojim iskustvom, sa svojim ukusom, sa svojim osobnim proučavanjem, da bi oživjele i poduprle osnovne smjernice ove obnove u poimanju i naklonosti kršćanskog naroda: sve nam to daje veliku zadovoljštinu i zaslužuje iskrenu pohvalu. U crkvi, kaže sv. Ambrozije, otac i pokretač liturgijskog pjevanja na Zapadu, »pjeva skladna otmjenost puka, i njegovo razdragano veselje odzvanja u jednom jedinom srcu (Exp. Evang. s. 1. VII, 24,1). Govoreći o snazi liturgijskog pjevanja u obrani vjere kaže: »quo nihil potentius — ništa od njega nema jače« (cfr. sv. Ambrozije, Sermo contra Auxentium). Moram vas pohvaliti, jer ste vi svojim potpunim posvećenjem Kristu postavile svoj uzvišeni cilj da odgajate u pjevanju i liturgiji; a tu se duše sjedinjuju u Kristovoj ljubavi, žive u svojim otajstvima, nose sa sobom svijetlu zraku i utisak veselja i mira tako da bi mogle preobraziti vlastiti život i utjecati na unutarnju crkvenu zajednicu.

»Sensus Ecclesiae«

Htjeli bismo vam uputiti jednu preporuku, a ta je: da bude i za vas vaše duše glavna briga sensus Ecclesiae, bez kojega pjevanje, umjesto da pomogne spjati duše u ljubavi, lako može postati izvor neugodnosti, rastresenosti, napuklina sakralnoga, dapače i podjela u samoj zajednici vjernika. Sensus Ecclesiae hoće da vas skuplja u poslušnosti, u molitvi i unutarnjem životu i tako daje visoke i uzvišene razloge vaše glazbene djelatnosti; sensus Ecclesiae znači još temeljitije proučavanje koncilskih i papinskih dokumenata da neprestano budete u toku događaja, (aggiornate) prema kriterijima koji ravnaaju liturgijskim životom. Radujemo se zato s talijanskim cecilijanskim udruženjem i s njegovim vrijednim nacionalnim predsjednikom msgr. Antonijem Mistrorigom, biskupom iz Treviza, što je postavio tako jasnu direktivu kongresu; motto »ljubav i vjernost Crkvi« kao formativno-duhovni dio i tehničko-glazbeni u koji se dijeli, jasno nam govori kako ste željeli da vaše djelovanje bude u krilu Crkve. Sensus Ecclesiae napokon znači razbor u

odabiranju liturgijske glazbe: niti je sve valjano, niti je sve dopušteno, niti je sve dobro. Ovdje se »sveto« mora sjediniti s »lijepim« u skladno i po- božno spajanje koje će osposobiti razne skupine vjernika da mogu potpuno izraziti svoju vjeru na slavu Božju i izgradnju mističnog Tijela.

Napravite pažljiv, razborit, nepristran izbor litur- gijskih pjesama da bi — vođeni odredbama Crkve prema vašoj liturgijskoj osjetljivosti i prema pro- učavanju i odgoju ukusa — napokon mogli defi- nitivno izraditi »corpus« talijanskih liturgijskih pjesama koje će decenijama biti na usnama i u srcu budućih vjernika. Konstitucija o Sv. Liturgi- ji savjetuje glazbenim skladateljima da skladaju »napjeve koji će se isticati oznakama prave svete glazbe . . . Riječi neka budu u skladu s katolič- kom naukom i neka se najradije uzimaju iz Sve- tog pisma i liturgijskih vrela« (SC, 121). Sada bi trebalo vidjeti da li su mnoge liturgijske skladbe zaista vjerne ovim odredbama: što se tiče glazbe da nisu možda inspirirane na toliko promjenjivoj modi te katkada nemaju nikakve duhovne a oso- bito umjetničke vrijednosti. Neka bude dakle va- ša dužnost da za liturgiju odaberete onu glazbu koja u praktičnoj konkretnosti ujedinjuje dosto- janstvo umjetnosti i osjećaj molitve. Što se tiče tekstova citirani je koncilski odlomak jasan: tra- ži se da bude nešto zaista valjano, napuštajući one izražaje koji ponekad ne daju čast ni svetom sadržaju ni obliku talijanskog jezika, koje su če- sto neuredne, obične i više slične na slogan nego na molitvu.

Izbor oprezan i razborit

Drugi tekstovi i druge glazbe koje ne pretendira- ju da prijeđu prag hrama, a zadovoljavaju uosta- lom moderne zahtjeve, osobito mladih, mogu se upotrebljavati u drugim prigodama kao u rados- noj i brižnoj rasonodi, susretima razmišljanja i rasprava, kao način da pjevanjem potvrde odluke i razmatranja. Ali u liturgiji, » . . . vršenje Kristo- ve svećeničke službe . . . Krista svećenika i nje- gova tijela, koje je Crkva . . . u najpotpunijem smislu sveto djelo« (SC, 7), treba da je što više vlastito ovome svome posebnom i uzvišenom ka- rakteru. Evo, ovdje se mora izvršavati onaj sen- sus Ecclesiae koji mora ravnati vašim sudom i vašim izborima.

Neka vas čuvaju djevica Marija i sv. Cecilija da sačuvate netaknutu vašu obavezu za Krista Gos- podina i da stavite sposobnosti kojima vas je ob- dario potpuno u Njegovu službu. Mi ga molimo za vas sve neka »vam podijeli veselje srca« (Eccl. 50, 25) i u njegovo Ime sve vas blagoslivamo za- jedno s vašim ustanovama, djelima i osobama kojima ste vi dodijeljene, i zaslužnom talijanskom cecilijanskom udruženju sa željom za uvijek ve- selijim i nadobudnijim ciljevima«.

Poslije govora Sv. Otac svima je podijelio apo- stolski blagoslov i zadržao se s predsjedništvom udruženja slušajući nekoliko liturgijskih crkvenih talijanskih pučkih popijevaka. (L'Osservatore Romano, 16. travnja 1971).

VLADIMIR FAJDETIĆ

„Freske sviraju na narodnu“

NARODNA GLAZBA U UMJETNIČKIM DJELI- MA ISTRE I HRVATSKOG PRIMORJA, S OSO- BITIM OBZIROM NA ISTARSKÉ FRESKE

Umjetnička djela Istre i Hrvatskog primorja, od čega su najvažnije istarske freske, prikazuju niz glazbala raznih oblika i vrsta, obuhvaćajući kordofone, aerofone, membrafone i idiofone in- strumente. Sva prikazana glazbala pripadaju boga- tom instrumentariju koji se u vrijeme nastanka dotičnih likovnih djela susreće širom Evrope. Bu- dući da se ovo područje, a posebno sama Istra, uklapalo u srednjoevropski kulturni krug, kao gra- nično područje velikih kulturnih i političkih sfera, gdje se isprepliću i sukobljuju politički interesi E- vrope, — stvaraju se u Istri dvije oblasti: jugoza- padna, obalna, koja stoji pod mediteranskim, od- nosno talijanskim utjecajem i sjeveroistočna, sre- dišnja, pod utjecajem srednjeevropskog umjetni- čkog kruga. To je i razlog, da na likovnim djelima naših istarskih i gornjoprimorskih majstora su- srećemo instrumentarij koje je značajan također i za mediteransku i srednjoevropsku sredinu, što ujedno predstavlja odraz tadanje izvodilačke pra- kse, i to uglavnom one feudalnog društva. Kako

naime preko ovog područja prolaze migracioni putovi jednog dijela evropskog instrumentarija, postaje razumljivo da su se često već gotove likov- ne sheme djelomično prenosile u likovnu umjet- nost ovog dijela Hrvatske. U vezi s tim slažemo se s tvrdnjom Koraljke Kos koja kaže: »Jedan od primjera za to su istarske freske, u stvaranju ko- jih su u nekoliko slučajeva presudnu ulogu odigra- li grafički predlošci srednjoevropskih majstora, kojih su pojedine elemente domaći majstori do- duše često modificirali u detaljima, ali su ipak preuzimali i gotove cjeline, pa tako i prikaze in- strumenata na njima.«¹

Sagledavajući ovu regionalnu umjetničku bašti- nu u cjelini, opažamo da se unekim primjerima posredstvom renesansne umjetnosti osjeća poveza- nost s antičkom tradicijom, iako srednjeevropsko razdoblje daje glavni pečat. Pri tom valja nagla- siti da se u konzervativnoj istarskoj sredini taj »srednji vijek« proteže duboko u XVI stoljeće, na- kon čega ta umjetnost zamire pod utjecajem re- formatorskih i protureformatorskih ideja, kao i novog duha koji su te ideje oblikovale u dnevnom životu, odnosno društvu. Dok je u razdoblju od